
DATUM	DNR
2021-02-01	2020-2.3.1-416/3
Socialdepartementet 103 33 Stockholm	ERT DNR S2020/06592

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag

Delegationen mot segregationens yttrande utgår ifrån myndighetens uppdrag att bidra till att öka långsiktiga effekter av insatser för att minska och motverka social och ekonomisk segregation på nationell, regional och lokal nivå.

Sammanfattning

Delegationen mot segregation välkomnar en socialtjänst som främjar långsiktigt strukturellt förebyggande arbete och minskar behovet av insatser riktade mot enskilda individer. Dock saknar myndigheten en tydligare beskrivning och problematisering kring segregationens effekter för både individer och kommunen kopplat till socialtjänstens arbete och målgruppernas förutsättningar.

Delegationen mot segregation ser att det webbaserade uppföljningssystem som myndigheten just nu utvecklar kommer att kunna bidra i flera av utredningens förslag. Framst kommer uppföljningssystemet att kunna vara relevant utifrån förslagen kring socialtjänstens möjlighet att påverka den platsspecifika stadsplaneringen av befintliga eller nya områden. Uppföljningssystemet kommer även att kunna stärka arbetet med uppföljning, för både kommun, region och statliga myndigheter.

Yttrande

Områden med socioekonomiska utmaningar kännetecknas av att de boende utgörs av en hög andel som varken arbetar eller studerar, låg andel förvärvsarbetande, hög andel lågutbildade, hög andel långtidsarbetslösa samt hög andel med försörjningsstöd. Dessa indikatorer synliggör att en betydande andel av befolkningen i dessa områden kan komma att beröras av hur socialtjänstlagen är utformad.

Delegationen mot segregation ser positivt på utredningens slutbetänkande "Hållbar socialtjänst": En ny socialtjänstlag, och ser att det finns stora förutsättningar för ökad jämlikhet genom utredningens förslag. Myndigheten kommer i detta remissvar främst att synliggöra var det saknas en

segregationsanalys, samt uppmärksamma hur en sådan analys kan stärka arbetet för bättre levnadsvillkor för de som berörs av socialtjänstens arbete.

Nedan följer Delegationen mot segregation redogörelse för vilka förslag som myndigheten ser särskilt berörs ur en segregationsaspekt.

KAPITEL 7. SOCIALTJÄNSTENS MÅL

Delegationen mot segregation ser positivt på kapitlet som helhet och tycker att det är viktigt för ökad jämlikhet att målen tydliggörs i enlighet med förslaget.

Myndigheten anser att det behöver göras en segregationsanalys av omotiverade skillnader kopplade till insatser. En sådan analys kan bidra till ökad jämlikhet eftersom den visar om platsen där individen bor påverkar vilka insatser som socialtjänsten erbjuder.

7.2.3 Socialtjänsten ska främja jämställda levnadsvillkor

Delegationen mot segregation ser positivt på utredningens förslag kring ett förtydligande kring att socialtjänsten ska främja människors jämlika och jämställda levnadsvillkor. Myndigheten anser att uppföljningen av huruvida ett sådant arbete uppfylls inom socialtjänsten behöver göras utifrån ett segregationsperspektiv. Uppföljningen bör ske med utgångspunkt från den kunskap som finns idag om hur segregationen påverkar livschanserna beroende på var man bor.

7.3.4 Socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv

Delegationen mot segregation ser positivt på förslaget och ser att tidiga förebyggande insatser även i det övergripande arbetet i samverkan med andra och i kommunens planering bör göras utifrån en analys om segregation. Detta innebär en analys av platsens betydelse så att det inte förekommer några omotiverade skillnader i insatser eller bemötande beroende på var man bor.

7.4.3 Socialtjänsten ska inriktas på att vara lätt tillgänglig

Delegationen mot segregation delar utredningens förslag kring en lätt tillgänglig socialtjänst. Ur ett segregationsperspektiv innebär detta att socialtjänsten finns närvarande särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar eftersom behovet kan antas vara större där jämfört med andra bostadsområden. Ungefär hälften av landets kommuner har områden med socioekonomiska utmaningar. I dessa kommuner är det viktigt att säkerställa tillgängligheten för de målgrupper som har störst behov.

KAPITEL 9. SAMHÄLLSPLANERING

Delegationen mot segregation välkomnar det grepp som utredningen tar kring att tydligare koppla ihop socialnämndens arbete med samhällsplanering för att bidra till ökad social hållbarhet. Det uppföljningssystem som Delegationen mot segregation tar fram (se utförligare beskrivning under kapitel 12) och som utgår från socioekonomisk boendesegregation kan bli en utgångspunkt för samarbete mellan samhällsplanerare och socialtjänst.

9.4.5 Sociala aspekter och social miljö i kommunens planeringsarbete

Delegationen mot segregation delar utredningens förslag att plan- och bygglagen bör kompletteras med en bestämmelse som tar sikte på de sociala aspekterna i planläggningen för att tillföra socialtjänstens sakkunskap och underlag till samhällsplaneringen. Myndigheten ser dock att det även krävs en segregationsanalys.

Myndigheten gör samma bedömning för bostadsförsörjningsplaneringen. En segregationsanalys bör göras utifrån den kunskap som finns om att alla inte har samma livsvillkor beroende på var man bor, vilken skola som finns tillgänglig eller hur trygg man känner sig i området man bor i.

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun genom riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Syftet ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen har ett boende. Delegationen mot segregation anser att det krävs ett sektorsövergripande arbete i bred samverkan för att kunna motverka och minska segregation. Det innebär att även nämnder såsom utbildningsnämnden, fritidsnämnden, arbetsmarknadsnämnden eller motsvarande ska ha möjlighet att påverka bostadsförsörjningen i hela kommunen.

KAPITEL 10. PLANERING AV INSATSER

10.2.3 Kommunen ska planera sina insatser och särskilt behovet av tidiga och förebyggande insatser

Delegationen mot segregation ser positivt på förslaget att särskilt beakta behovet av tidiga och förebyggande insatser. Myndigheten anser att socialtjänsten i det arbetet bör ta hänsyn till de utmaningar som kan följa av att växa upp i ett område med socioekonomiska utmaningar. Delegationen mot segregation anser att det är bra att sociala problem, såsom att barn far illa, gängkriminalitet, hemlöshet,

missbruk och beroende, mäns våld och hedersrelaterat våld, uppmärksammas tidigt. Arbetet bör också ske med utgångspunkt från den kunskap som finns om hur segregationen påverkar livschanserna beroende på var man bor.

KAPITEL 12. UPPFÖLJNING

Delegationen mot segregation tar just nu fram ett webbaserat uppföljningssystem som kommer att vara klart under 2021. Systemet ska göra det möjligt att mäta och följa segregationens utveckling på nationell, regional och lokal nivå samt på ännu mer detaljerad nivå inom kommuner. Uppföljningssystemet ska också ge användarna möjlighet att ta fram en samlad bild av hur segregationen utvecklas med hjälp av indikatorer inom statistikområden som arbete, bostad, utbildning, demokrati och hälsa. Det har tidigare inte funnits något enhetligt officiellt sätt att samlat mäta och kontinuerligt följa hur segregationen ser ut och utvecklas i Sverige. Myndighetens webbaserade uppföljningssystem blir därför först i sitt slag att samlat mäta och följa segregationen och dess utveckling på olika geografiska nivåer. Uppföljningssystemet gör det också möjligt att visualisera statistiken på flera olika användarvänliga och pedagogiska sätt.

12.3.3 Krav på uppföljning införs

Delegationen mot segregation ställer sig positiv till förslaget och ser att myndighetens webbaserade uppföljningssystem kommer att kunna vara ett stöd för kommunerna i detta arbete.

12.3.4 Nationellt stöd till uppföljning

Delegationen mot segregation ställer sig positiv till förslaget. Genom det webbaserade uppföljningssystemet kommer myndigheten kunna bistå med den typen av stöd som efterfrågas i förslaget, i samverkan med andra myndigheter och Sveriges kommuner och regioner.

KAPITEL 14. EN KUNSKAPSBASERAD SOCIALTJÄNST

14.3.2 Kommunernas behov av stöd

Delegationen mot segregation delar utredningens bedömning och ser att för att kunna stärka arbetet mot en kunskapsbaserad socialtjänst krävs stöd från olika aktörer att göra analyser med ett segregationsperspektiv om den kunskapen saknas inom kommunen. Detta för att synliggöra hur människors livschanser påverkas av var de bor.

14.3.3 Den regionala nivån behöver stärkas

Delegationen mot segregation delar utredningens förslag, och ser precis som utredningen lyfter att det finns stora skillnader i kapacitet mellan framför allt stora och små kommuner i möjlighet att upprätthålla specialiserad kompetens, ha olika stödfunktioner och följa utvecklingen inom olika specialistområden.

KAPITEL 15. NATIONELL STATISTIK

15.10.4 En ny lag om socialtjänstdataregister

Delegationen mot segregation ser positivt på utredningens förslag. Myndigheten uppmuntrar att Socialstyrelsen i den mån det är möjligt använder sig Statistikmyndigheten SCB av regionala indelning, DeSO (Demografiska statistikområden), som gör det möjligt att på ett bättre sätt göra analyser utifrån statistik på små geografiska områden.

KAPITEL 16. INSATSER TILL ENSKILD

16.4.2 Ett mer ändamålsenligt begrepp än skälig levnadsnivå

Delegationen med segregation ser positivt på utredningens förslag om att ändra begreppet levnadsnivå till levnadsförhållande.

Delegationen mot segregation har inga synpunkter på övriga förslag i utredningen, men ser positivt på att utredningens samlade förslag som helhet kan bidra till en ökad jämlikhet och bättre levnadsvillkor i förhållande till socialtjänstens arbete.

I detta ärende har direktör Anders Kessling beslutat. Utvecklingsledare Karen Austin har varit föredragande.

Anders Kessling

Karen Austin